

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Göteborg 2025-03-27

li.remissvar@regeringskansliet.se

li.transport.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande med anledning av Transportstyrelsens framställan TSG 2023-8021

Föreningen Skärgårdsredarna är en branschorganisation för svensk inrikes sjöfartsnäring och representerar ett 90-tal rederier med verksamhet runt hela Sveriges kust samt i kanaler och insjöar. Den fartygsflotta på drygt 350 fartyg som finns hos Skärgårdsredarnas medlemmar transporterar årligen mer än 35 miljoner passagerare och mer än 14 miljoner fordon inom hela Sverige.

Skärgårdsredarna önskar med anledning av Transportstyrelsens framställan (TSG 2023–8021) till departementet inkomma med följande kommentarer och synpunkter i ärendet.

Skärgårdsredarna stödjer att sjöfarten integreras i det allmänna utbildningssystemet, särskilt inom utbildningar som fokuserar på yrkeskompetens. En yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå föreslås för vuxna som inte vill eller har möjlighet att genomföra ett högskoleförberedande program är oerhört positivt. Dock är det av största vikt att yrkesutbildningar, inklusive föreslagen nationell yrkesutbildning (NY), inte blir en återvändsgränd för den studerande. Därför är det positivt att den nuvarande utformningen av NY möjliggör vidare studier på yrkeshögskola inom relevanta områden.

Det svenska utbildningssystemet är indelat i kvalifikationsnivåer enligt SeQF (Sveriges referensram för kvalifikationer), där gymnasiala utbildningar och föreslagen nationell yrkesutbildning föreslås motsvara nivå 4. Inom sjöfartsutbildningarna refererar dock regelverket i stor utsträckning till utbildningsanordnarens organisationsform, exempelvis högskola, snarare än vilken nivå utbildningen motsvarar. Detta skiljer sig från andra utbildningsområden och innebär att sjöfarten inte fullt ut kan ta del av de pågående förändringar som syftar till att stärka utbildningssystemet och säkerställa en långsiktig kompetensförsörjning samt möjlighet att karriärväxla in i sjöfarten.

Skärgårdsredarna anser, precis som Svensk Sjöfart, att sjöfartens regelverk bör anpassas till SeQF-nivåerna. Referenser till specifika namn, såsom nationell yrkesutbildning, blir vidare problematiskt då fortsatt anslag är ovisst. Därtill kommer den framtida utvecklingen av det svenska utbildningssystemet sannolikt att inkludera fler utbildningsformer på olika kvalifikationsnivåer vilket ytterligare stärker vår ståndpunkt om att anpassa förordningen till SeQF-nivåer. Vi anser att det är avgörande att utbildningar inom sjöfarten ges samma möjligheter att följa denna utveckling för att säkerställa kompetensförsörjningen i branschen, där behovet av personal är stort både nu och framöver.

Mot bakgrund av ovanstående förordar Skärgårdsredarna Svensk Sjöfarts förslag att framställan återremitteras till Transportstyrelsen för skyndsamt hantering av de frågor där det finns samsyn mellan Svensk Sjöfart (och därmed också Skärgårdsredarna) och Transportstyrelsen.

I 2 kap. 1§ förordningen (2011:1533) föreslår Transportstyrelsen att det införs krav på att FB VII och MB VII examen skall genomföras vid universitet eller högskola för att vara behörighetsgrundande.

Skärgårdsredarna motsätter sig och avstyrker förslaget då begreppen universitet och högskola endast avser huvudmannens organisationsform och säger inget om utbildningens kvalifikationsnivå. Att införa ovan krav hindrar utvecklingen av sjöfartsutbildningar och utgör därmed även ett hinder för en hållbar kompetensförsörjning inom svensk sjöfart. Andra utbildningsformer, såsom inom yrkeshögskolan eller andra av Transportstyrelsen godkända utbildningsanordnare, utgör ett viktigt instrument i att säkra en långsiktig kompetensförsörjning och alternativ för personer som inte vill eller kan studera vid högskola eller universitet.

Transportstyrelsens argument om högskolornas ekonomiska förutsättningar saknar relevans och faller utanför myndighetens uppdrag.

Transportstyrelsen föreslår att de själva får ett bemyndigande att föreskriva om inträdeskrav till utbildning för sjöpersonal.

Skärgårdsredarna ifrågasätter Transportstyrelsens roll i att föreskriva inträdeskrav för sjöfartsutbildningar, då detta saknar stöd i svensk lagstiftning samt i STCW. Transportstyrelsens uppdrag är att säkerställa att godkända utbildningsanordnare bedriver utbildningar som uppfyller krav för behörigheter, men utbildningsanordnarna är bäst lämpade att fastställa förkunskapskrav. Det förefaller således olyckligt att införa särkrav om exempelvis godkänt läkarintyg i svensk författning utan stöd i STCW. Däremot är det avgörande att studenter informeras tidigt om läkarintygskravet, eftersom det saknas undantagsmöjligheter.

Transportstyrelsen föreslår att texten "treårig gymnasial utbildning inriktad mot sjöfart" ersätts med texten "gymnasial utbildning eller nationell yrkesutbildning, inriktad mot sjöfart." i 2 kap. 13 och 28 §§ förordningen (2011:1533) om behörigheter för sjöpersonal. Transportstyrelsen föreslår även att det införs nya 13 a och 28 a §§ som ger myndigheten rätt att meddela föreskrifter om att tjänstgöringskravet för erhållande av behörighet som matros och befaren maskinpersonal kan förenklas genom sådan utbildning.

Skärgårdsredarna är positiva till nya yrkesinriktade utbildningsformer och välkomnar förslaget om nationell yrkesutbildning för vuxna, då det underlättar karriärväxling till sjöfarten så som vi länge har efterfrågat. För att framtidssäkra regleringen bör den dock utformas så att den inte behöver ändras vid eventuella namnbyten av utbildningsformen. Givet att rättsläget för fortsatt anslag för nationell yrkesutbildning är oklart förespråkar Skärgårdsredarna att SeQF-nivåer används som standard även för sjöfartsutbildningar, där nivå 4 bedöms vara aktuell. En referens till SeQF-nivåer i förordningen skulle möjliggöra att utbildningar på samma kvalifikationsnivå kan ansöka om godkännande hos Transportstyrelsen.

Transportstyrelsen föreslår i 4 kap. 31§ fartygssäkerhetsförordningen (2003:438) förtydligas att det krävs ett giltigt intyg om utbildning i passagerarsäkerhet, lastsäkerhet och skrovintegritet samt om utbildning i passagerarsäkerhet, mönstringsrutiner och kommunikation för personal som tjänstgör ombord på fartyg med tillåtet passagerarantal om högst 500 i inre fart.

Förslaget innebär en förändring från att kravet har varit att man skall ha genomgått en utbildning till att man nu skall ha ett giltigt intyg om densamma vilket Skärgårdsredarnas medlemsföretag redan idag till största del redan efterlever och ser positivt på.

Skärgårdsredarna ser positivt på förslagen om att redare själva, eller genom godkänd utbildningsanordnare, får vidareutbilda sin personal och får utfärda intyg gällande förtrogenhet för passagerarsäkerhet, lastsäkerhet, skrovintegritet, intyg för sjukvårdare ombord. Detta innebär fler utbildningsmöjligheter vilket leder till en mer säker sjöfart.

I övrigt stödjer Skärgårdsredarna Svensk Sjöfarts yttranden.

Göteborg som ovan

För föreningen Skärgårdsredarna

Ingela Berntson

Ingela Berntson, VD